

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

**ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ**

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
МЕРЕЖІ ОСВІТНІХ УСТАНОВ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ВИПУСКНА РОБОТА

на тему:

«Організація методичного супроводу суб'єктів господарювання,
(назва теми)

що проводять навчання (тренування) з питань цивільного захисту,
в НМЦ ЦЗ та БЖД Дніпропетровської області протягом 2017-2018 років»

слухача з короткострокового підвищення кваліфікації
з питань цивільного захисту (категорія: «заступники
начальника центру з навчальної та виробничої роботи»)

групи № _____

Базілев Євгеній Сергійович

(прізвище, ім'я, по-батькові)

(підпис слухача)

Керівник роботи: _____
(посада, вчений ступінь (звання), прізвище, ініціали)

До захисту: _____
(допущено / не допущено)

(підпис керівника роботи)

КИЇВ 2018

ЗМІСТ

№ з/п	Найменування	Номери початкових сторінок
1	ВСТУП	5
2	РОЗДІЛ 1. ЧИННІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ, ЯКІ ПРОВОДЯТЬ НАВЧАННЯ (ТРЕНУВАННЯ) З ПИТАНЬ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ	8
3	РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРА НМЦ ЦЗ ТА БЖД ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	10
4	РОЗДІЛ 3. НАВЧАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ НМЦ ЦЗ ТА БЖД ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ У 2017 РОЦІ. НОРМУВАННЯ РОБОЧОГО ЧАСУ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ НМЦ ЦЗ ТА БЖД ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА 2018 РІК	12
5	РОЗДІЛ 4. ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ ДЛЯ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ	13
6	РОЗДІЛ 5. ІНШІ ПРАКТИЧНІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ ПЕДАГОГІЧНИМ СКЛАДОМ НМЦ ЦЗ ТА БЖД ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	15
7	ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	17
8	ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	19
№ з/п	Найменування	Номери початкових сторінок
9	ДОДАТОК 1. НАКАЗ НМЦ ЦЗ ТА БЖД	22

	ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ВІД 19.10.2017 № 56 «ПРО ВВЕДЕННЯ В ДІЮ РІШЕНЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ РАДИ»	
10	ДОДАТОК 2. НАКАЗ НМЦ ЦЗ ТА БЖД ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ВІД 18.12.2017 № 64 «ПРО ВВЕДЕННЯ В ДІЮ РІШЕНЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ РАДИ № 7 ВІД 18.12.2017»	25
11	ДОДАТОК 3. НАКАЗ НМЦ ЦЗ ТА БЖД ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ВІД 01.03.2018 № 20 «ПРО ВВЕДЕННЯ В ДІЮ РІШЕНЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ РАДИ ВІД 01.03.2018 № 1»	42
12	ДОДАТОК 4. ДОДАТОК 1 ДО НАКАЗУ НМЦ ЦЗ ТА БЖД ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ВІД 03.01.2017 № 5 «ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПЛАНУ РІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО НАВАНТАЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО СКЛАДУ НМЦ ЦЗ ТА БЖД ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА 2017 РІК»	48
13	ДОДАТОК 5. ЛИСТ НМЦ ЦЗ ТА БЖД ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ВІД 03.01.2018 № 07/09 «ПРО ЗВІТНІСТЬ»	50
14	ДОДАТОК 6. ЛИСТ НМЦ ЦЗ ТА БЖД ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ВІД 21.02.2018 № 567/01-1 «ПРО ВПОРЯДКУВАННЯ МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ ПРАКТИЧНИХ ЗАХОДІВ НА СУБ'ЄКТАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ»	52
№ з/п	Найменування	Номери початкових сторінок
15	ДОДАТОК 7. ТИТУЛЬНА СТОРІНКА ГРАФІКА ПЕДАГОГІЧНОГО КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ФУНКЦІОНАЛЬНОГО НАВЧАННЯ В НМЦ ТА БЖД ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	53

	ПРОТЯГОМ 2018 РОКУ, ЗАТВЕРДЖЕНОГО НАЧАЛЬНИКОМ ЦЕНТРУ ВІД 03.01.2018	
--	--	--

ВСТУП

Однією із визнаних на теренах нашої Держави соціальних цінностей є безпека населення, гарантування належних безпечних умов проживання громадян України, що мають право на безпечне для життя і здоров'я довкілля. Такі питання є складовими національної безпеки.

Розвиток людської цивілізації несе за собою не тільки здобутки, а інколи є фактором багатьох загроз найважливішим сторонам життя людини. Одними із таких загроз є стан техногенно-природної сфери.

За різноманітних причин підприємства, установи та організації знаходяться під досить вагомим негативним впливом вражаючих чинників природного та техногенного походження, що призводять до виникнення надзвичайних ситуацій і небезпечних подій, загибелі людей на виробництві та у побуті [12].

Тема цієї випускної роботи «Організація методичного супроводу суб'єктів господарювання, що проводять навчання (тренування) з питань цивільного захисту, в НМЦ ЦЗ та БЖД Дніпропетровської області протягом 2017-2018 років» вибрана з огляду на те, що навчальний напрямок роботи є одним із основних в діяльності НМЦ ЦЗ та БЖД у сфері цивільного захисту (далі - центри), а навчальне навантаження по методичному супроводу майстрами виробничого навчання суб'єктів господарювання, що проводять навчання (тренування) з питань цивільного захисту, (далі – методичний супровід) є найбільшим в порівнянні з навантаженням на функціональне навчання та консультації.

Вступ розкриває сутність (порядок) методичного супроводу на прикладі спланованої відповідної роботи в НМЦ ЦЗ та БЖД Дніпропетровської області (далі - Центр), на 2018 рік.

Питання порядку методичного супроводу в центрах вивчається, практично реалізовується, але в діючих нормативно-правових документах

(починаючи від наказів Голови Державної служби України з надзвичайних ситуацій і вище) він деталізований не достатньо [1-11].

Система методичного супроводу, напрацьована в Центрі, [13-20] на сьогоднішній день може бути взято як основа для практичного вирішення обраної проблеми в діяльності центрів інших регіонів України.

Практичне значення теми полягає у встановленні чітких, унормованих підходів до процесів реалізації державної політики в діяльності центрів, на яку Державою виділяється достатньо великі суми бюджетних коштів.

Підставою для розкриття теми є діюча нормативна база з питань підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях, а також практична робота керівного та педагогічного складу (майстрів виробничого навчання) Центру.

Вихідні дані для розкриття теми – розпорядчі документи Центру за 2017-2018 рік та діючі нормативно-правові документи у сфері цивільного захисту.

Обрана тема є актуальною, оскільки методичний супровід за навантаженням є превалюючим у роботі майстрів виробничого навчання центрів і потребує на сьогодні детального унормування.

Мета випускної роботи – довести досвід організації методичного супроводу майстрами виробничого навчання Центру до колег в інших адміністративних одиницях Держави для подальшого покращення цього напрямку роботи.

Завдання випускної роботи – це висвітлення практичного досвіду з конкретного напрямку навчальної роботи Центру для його поширення та покращення в майбутньому.

Об'єкт дослідження - це загальний суспільно вагомий процес, що утворює проблемну ситуацію, а саме: підготовка населення Держави до дій у надзвичайних ситуаціях, зокрема при організації навчань (тренувань) з питань цивільного захисту.

Предмет дослідження - конкретна проблема, що логічно входить до структури визначеного об'єкта – визначення оптимального порядку методичного супроводу, що проводиться педагогічними працівниками центрів.

РОЗДІЛ 1. ЧИННІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ,
ЩО СТОСУЮТЬСЯ МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ
СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ, ЯКІ ПРОВОДЯТЬ НАВЧАННЯ
(ТРЕНУВАННЯ) З ПИТАНЬ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

У відповідності до пункту 3 Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2013 року № 819, навчально-методичні центри забезпечують методичний супровід суб'єктів господарювання, що проводять навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, аварійних ситуаціях та в умовах терористичного акту.

А у відповідності з пунктом 9 цього ж Порядку центри надають безоплатні послуги суб'єктам господарювання з практичної підготовки керівного складу і фахівців. Тобто Держава у цьому напрямку фінансує діяльність центрів.

Згідно з розділом VII Положення про організацію навчального процесу з функціонального навчання, затвердженого наказом МВС України від 21 жовтня 2014 року № 1112 і зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 05 листопада 2014 року за № 1398/26175, не менше ½ загального робочого часу майстер виробничого навчання повинен:

брати участь у заходах практичної підготовки, що проводяться суб'єктами господарювання (здійснювати методичний супровід);

надавати консультаційно-методичну та практичну допомогу керівництву підприємств, установ, організацій та навчальних закладів, громадських організацій з підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях.

Іншими чинними нормативно-правовими актами не передбачено систематизований порядок проведення методичного супроводу

педагогічними працівниками центрів суб'єктів господарювання, що проводять навчання та тренування з питань цивільного захисту.

Яким же чином і на підставі чого планувався методичний супровід в Центрі на 2018 рік?

Але спочатку опишемо структуру Центру.

РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРА НМЦ ЦЗ ТА БЖД ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Центр у своєму складі містить сім навчальних підрозділів, що розташовані у шести містах Дніпропетровської області, а саме:

м. Дніпро – обласні та м. Дніпро курсів удосконалення керівних кадрів 1 категорії, у складі яких знаходиться і цикл практичної підготовки (наявний (фактичний) склад педагогічних працівників, що безпосередньо проводять заняття: 4 викладачі, 10 майстрів виробничого навчання);

м. Кривий Ріг – Криворізькі курси 1 категорії (7 майстрів виробничого навчання);

м. Кам'янське – Кам'янські курси 2 категорії (2 майстри виробничого навчання);

м. Павлоград – Павлоградські курси 2 категорії (3 майстри виробничого навчання);

м. Нікополь – Нікопольські курси 3 категорії (2 майстри виробничого навчання);

м. Новомосковськ – Новомосковські курси 3 категорії (2 майстри виробничого навчання).

Таким чином, загальна фактична кількість майстрів виробничого навчання в Центрі станом на 01.05.2018 складає 26 працівників.

Поряд з цим, згідно зі встановленими вимогами більша половина загального робочого часу майстра виробничого навчання відводиться на:

участь у заходах практичної підготовки, що проводяться суб'єктами господарювання;

надання консультаційно-методичної та практичної допомоги керівництву підприємств, установ, організацій та навчальних закладів, громадських організацій з підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях.

Тому саме діяльності майстра виробничого навчання, а конкретніше її такому навчальному напрямку як методичний супровід, присвячена ця робота.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ НАВЧАЛЬНОГО НАВАНТАЖЕННЯ
МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ НМЦ ЦЗ ТА БЖД
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ У 2017 РОЦІ. НОРМУВАННЯ
РОБОЧОГО ЧАСУ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ
НМЦ ЦЗ ТА БЖД ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА 2018 РІК

Аналізуючи План річного навчального навантаження педагогічного складу центру на 2017 рік [15], можна зробити висновок, що за кількістю годин на рік перше місце займає методичний супровід, друге місце - курсове навчання, третє - надання консультацій (допомоги) представникам підприємств, установ та організацій.

Таким чином навантаження на методичний супровід, що заплановано на 2017 рік та відводиться на проведення майстрам Центру, є найбільшим навчальне за інші напрямки.

Саме тому і необхідно зупинитися на механізмі реалізації в Центрі нормативно-правових актів, які стосуються методичного супроводу.

З метою визначення єдиних підходів до нормування робочого часу майстрів виробничого навчання в центрі рішеннями педагогічної ради № 7 за 2017 рік, затвердженими наказом начальника Центру від 18.12.2017 № 64 (додаток 2) [13], встановлено відповідний розподіл годин – Методично-організаційне навантаження (С)МВН курсів (циклу), а іншим наказом начальника Центру [12] визначено навчальне навантаження майстра на рік.

Згідно з цим розпорядчими документами визначено обсяг по Центру в межах всього робочого часу майстра на 2018 рік за навчальним, методичним та організаційними напрямками роботи.

Кількість годин, відведених на методичний супровід складає – не менше 757 годин (навчальне навантаження на 2018 рік загалом – 1117 годин).

РОЗДІЛ 4. ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ ДЛЯ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ

З метою визначення єдиного підходу в роботі майстра до здійснення методичного супроводу на засіданні педагогічної ради Центру від 18.12.2017 № 7 [14] розглянуті та схвалені переліки навчально-виробничих завдань (заходів), що проводяться педагогічними працівниками НМЦ ЦЗ та БЖД Дніпропетровської області під час методичного супроводу підприємств, установ та організацій, що проводять спеціальні об'єктові навчання (тренування) з питань цивільного захисту. Рішення педради затверджено відповідним наказом начальника Центру, а вказані вище переліки погоджені з управлінням цивільного захисту Дніпропетровської обласної державної адміністрації.

Навчально-виробничі завдання методичного супроводу (за приклад оберемо спеціальне об'єктове навчання, на супровід якого відводиться 40 годин) можна згрупувати за ознаками:

1. Організаційними:

- надання методичної допомоги керівництву суб'єкту господарювання з підготовки заходу;
- проведення рекогносцировки та визначення місць відпрацювання практичних заходів;
- оцінка готовності (допуску) персоналу до проведення навчання;
- підготовка навчальних місць для відпрацювання практичних заходів в ході навчання, визначення основних знаків та покажчиків, що використовуються для імітації на навчальних місцях з відпрацювання практичних заходів;
- відпрацювання практичних заходів навчання за етапами під час його проведення;

2. Документальними (підготовка проектів документів) - розробка:

- наказу керівника суб'єкту господарювання про проведення заходу;

- календарного плану підготовки заходу;
- плану проведення заходу та таблицю термінових донесень;
- плану об'єкта з графічним показом ділянок, рубежів, пунктів відтворення обстановки (схеми обстановки) та плану імітації;
- схеми розгортання сил і засобів у місцях (ділянках) відпрацювання практичних заходів;
- плану нарощування обстановки та переліку ввідних;
- обов'язків керівництва навчанням та посередників;
- особистих планів заступників (помічників) керівника заходу, посередників;
- алгоритму роботи штабу з ліквідації НС з підготовки пропозицій для прийняття рішення керівником робіт з ліквідації наслідків НС на ліквідацію НС та забезпечення заходів ЦЗ;
- загальних заходів безпеки на навчанні;
- акту готовності (допуску) персоналу до проведення навчання.

Як бачимо, завдання описані досить детально, але й вони потребують подальшого опрацювання, доповнення, уточнення часу на їх виконання (в зазначених вище переліках час визначено).

РОЗДІЛ 5. ІНШІ ПРАКТИЧНІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ ПЕДАГОГІЧНИМ СКЛАДОМ НМЦ ЦЗ ТА БЖД ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Слід зазначити, що останнім часом в Центрі були прийняті відповідні, окрім зазначених вище, рішення щодо деяких сторін проведення методичного супроводу. Вони потребують подальшого розвитку, покращення, оптимізації.

Зазначимо деякі з них:

- встановлено для кожного майстра виробничого навчання єдиний час на проведення методичного супроводу становитиме: СОН – 40 годин; СОТ – 24 години; ОТ ВНЗ – 16 годин [13];

- визначено мінімальна тривалість практичної роботи на суб'єкті господарювання – не менше 877 годин, з них: методичний супровід – 757 годин, консультації – 120 годин [13];

- затверджено практичне завантаження на кожного майстра на рік: 15 СОН, 6-7 СОТ, 100 % ОТ ВНЗ у відповідності до план-графіків проведення практичної підготовки осіб керівного складу і фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів цивільного захисту на підприємствах, установах, організаціях міст (районів) Дніпропетровської області на 2018 рік [13];

- для забезпечення дієвого контролю за роботою курсів до Центру надано план-графіки проведення практичної підготовки осіб керівного складу і фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів цивільного захисту на підприємствах, установах, організаціях міст (районів) Дніпропетровської області на 2018 рік [13];

- розглянуто та схвалено перелік основних документів методичного супроводу, що надаються до кожного 5-го числа місяця до Центру для зберігання та оцінки представниками обласного методичного кабінету (опис, доповідна записка завідувача курсів та майстра виробничого навчання, наказ керівника СГ, план заходу, схема обстановки, схема розгортання сил і засобів,

лист-відгук про роботу майстра, копія посвідчення про проходження функціонального навчання), форму титульного листа до цих документів [14, 15];

- забезпечено зберігання в паперовому вигляді другого пакету документів методичного супроводу на курсах на термін міжатестаційної діяльності педагогічних працівників (5 років) для подальшого розгляду на відповідній атестаційній комісії Центру [14, 15];

- зобов'язано завідувачів курсів забезпечити контроль за прошиванням, нумерацією та скріплення печаткою курсів документів методичного супроводу [14];

- оформлено приблизний зразок доповідної записки від (С)МВН на завідувача курсів та від завідувача курсів на начальника Центру про результати проведення супроводу [14];

- при встановленні річної звітності від курсів до Центру [15, 17] передбачено: звіт про роботу курсів за тиждень та за місяць, де у тому числі вказується кількісна та якісна інформація про супровід; щотижневі новини із висвітлення роботи майстрів, в основному, з питань супроводу; надання до Центру розкладів занять з методичного супроводу на поточний місяць та копій сторінок журналів обліку роботи (С)МВН за минулий місяць;

- деяка частина навчань та тренувань, які забезпечені супроводом майстрів Центру, включена до Графіку педагогічного контролю навчального процесу з функціонального навчання в НМЦ ЦЗ та БЖД Дніпропетровської області протягом 2018 року [19], що є підставою для направлення представників управління Центру у відрядження для здійснення контрольних функцій;

- встановлено вимогу [18] з 1 березня 2018 року завідувачам курсів особисто бути присутнім при проведенні спеціальних об'єктових навчань (тренувань) з питань цивільного захисту, а в перший день практичного заходу доповідати до Центру про факт та якість його проведення.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Оскільки навчальний напрямок роботи є одним із основних в діяльності навчально-методичних центрів, а навчальне навантаження по методичному супроводу майстрами виробничого навчання суб'єктів господарювання, що проводять навчання (тренування) з питань цивільного захисту, є найбільшим в порівнянні з навантаженням на функціональне навчання та консультації, досвід роботи НМЦ ЦЗ та БЖД Дніпропетровської області в 2017-2018 роках буде корисним для використання в роботі центрів інших регіонів України, відповідні напрацювання [13-20] можуть бути взяті за основу для практичного використання в їх діяльності.

Методичний супровід за навантаженням є превалюючим у роботі майстрів виробничого навчання центрів і потребує на сьогодні детального унормування.

Зважаючи на відсутність нормативно-правового акту, який би встановлював єдиний систематизований порядок проведення методичного супроводу, дана робота може бути використана як одне із джерел створення відповідного документу.

Підводячи підсумок, пропонується для подальшого розгляду та опрацювання зацікавленими сторонами таких питань (пропозицій):

1. Відпрацювання проекту наказу Голови Державної служби України з надзвичайних ситуацій (а краще – проекту наказу Міністра внутрішніх справ України, який би був зареєстрований в Міністерстві юстиції України і встановлював відповідні обов'язки не тільки для педагогічних працівників навчально-методичних центрів, а й для суб'єктів господарювання, що проводять навчання і тренування з питань цивільного захисту) про затвердження Порядку методичного супроводу.

2. Подальше відпрацювання чітких переліків завдань під час проведення методичного супроводу та часу, який необхідно для їх виконання.

3. Унормування (визначення) питань, пов'язаних з методичним супроводженням суб'єктів господарювання, що знаходяться за межами розташування навчальних підрозділів (курсів) центрів, але потребують допомоги у підготовці до навчань (тренувань) з питань цивільного захисту (дистанційно шляхом електронної пошти, телефону, відеозв'язку тощо).

4. Довести досвід організації методичного супроводу майстрами виробничого навчання Центру до колег в інших адміністративних одиницях Держави для подальшого покращення цього напрямку роботи.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кодекс цивільного захисту України від 02 жовтня 2012 року № 5403-VI.
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2013 року № 819 «Про затвердження Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту».
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 року № 443 «Про затвердження Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління і сил цивільного захисту».
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 року № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях».
5. Наказ МВС України від 29 травня 2014 року № 523 «Про затвердження Типового положення про територіальні курси, навчально-методичні центри цивільного захисту та безпеки життєдіяльності», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13 червня 2014 року за № 624/25401.
6. Наказ МВС України від 21 жовтня 2014 року № 1112 «Про затвердження Положення про організацію навчального процесу з функціонального навчання», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 05 листопада 2014 року за № 1398/26175.
7. Наказ Держспоживстандарту України від 01 липня 2008 № 254 «Про введення в дію Національного стандарту ДСТУ 5058:2008 (Безпека у надзвичайних ситуаціях. Основні положення)».
8. Наказ ДСНС України від 19 лютого 2016 року № 83 «Про затвердження Організаційно-методичних вказівок з підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях».

9. Лист ДСНС України від 26 квітня 2017 року № 16-6361/161 «Рекомендації щодо проведення спеціальних об'єктових навчань і спеціальних об'єктових тренувань з питань цивільного захисту».

10. Методичні рекомендації з питань організації та реалізації заходів цивільного захисту в органах виконавчої влади та на підприємствах, в установах і організаціях. Український науково-дослідний інститут цивільного захисту. Київ – 2016 р.

11. Статут Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Дніпропетровської області, затверджений Головою Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Головою Дніпропетровської обласної державної адміністрації 23.06.2016.

12. Випускна робота на тему «Організація та проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту на суб'єктах господарювання». Дорол О.О. Київ, ІДУ ЦЗ ДСНС України - 2017 р.

13. Наказ НМЦ ЦЗ та БЖД Дніпропетровської області від 19.10.2017 № 56 «Про введення в дію рішень педагогічної ради».

14. Наказ НМЦ ЦЗ та БЖД Дніпропетровської області від 18.12.2017 № 64 «Про введення в дію рішень педагогічної ради № 7 від 18.12.2017».

15. Наказ НМЦ ЦЗ та БЖД Дніпропетровської області від 01.03.2018 № 20 «Про введення в дію рішень педагогічної ради від 01.03.2018 № 1».

16. Додаток 1 до наказу НМЦ ЦЗ та БЖД Дніпропетровської області від 03.01.2017 № 5 «Про затвердження Плану річного навчального навантаження педагогічного складу НМЦ ЦЗ та БЖД Дніпропетровської області на 2017 рік».

17. Лист НМЦ ЦЗ та БЖД Дніпропетровської області від 03.01.2018 № 07/09 «Про звітність».

18. Лист НМЦ ЦЗ та БЖД Дніпропетровської області від 21.02.2018 № 567/01-1 «Про впорядкування методичного супроводу практичних заходів на суб'єктах господарювання».

19. Титульна сторінка Графіка педагогічного контролю навчального процесу з функціонального навчання в НМЦ та БЖД Дніпропетровської області протягом 2018 року, затвердженого начальником Центру від 03.01.2018.

20. Методичні рекомендації для посадових осіб з цивільного захисту суб'єктів господарювання «Організація підготовки та проведення спеціальних об'єктових навчань з питань цивільного захисту на підприємствах, в установах та організаціях». Видання друге, доповнене. Дніпро, НМЦ ЦЗ та БЖД Дніпропетровської області - 2017 р.

21. Методичний посібник для майстрів виробничого навчання «Організація методичного супроводу підприємств, установ та організацій, що проводять спеціальні об'єктові навчання, тренування з питань цивільного захисту». Видання друге, доповнене. Дніпро, НМЦ ЦЗ та БЖД Дніпропетровської області - 2018 р.